అభిప్రాయములు.

రాష్ట్రపతి, డాక్టరు
శ్రీ భోగరాజు పట్టాభిసీతారామయ్య పంతులువారు

న్యూఢిల్లీ,
9—2—1949

అయ్యా,

నేటికూడా సంస్కృతకవులు మన దేశములో వున్నారని వినుటకు ఎంతయో సంతసము కలుగుచున్నది. నేను నరసన్నపేట వచ్చినప్పుడు తమ దర్శనముచేసి ముఖతః కొన్ని సంస్కృతశ్లోకములు విని ఆనందమును పొందితిని. మీరు పంపిన "శ్రీకాళీశ్వరవిభూతి" అను గ్రంథమును చూచినాను. కవిత్వమునుగూర్చి ఇంచుక కవిత్వజ్ఞానముచేగాక శైలియొక్క సరళికే కావ్యమును గ్రహింపగలశక్తియున్నదని గర్వముతో ఈగ్రంథమునుగూర్చి నాకు తోచిన రెండుముక్కలను ఇచట వ్రాయ సాహసించుచున్నాను. దివాన్ బహదూర్ రామస్వామి శాస్త్రిల్లుగారు వ్రాసినట్లు శివానందలహరికలు ఎన్ని యోగగలవు. అట్టిచో నూతనముగా వ్రాయబూనుట సాహసకార్యమైనను విజయమువంటి జయముగాని, ఓటమివంటి ఓటమిగాని లేదు. తామీకావ్యమును రచించి చూపించినపిమ్మట ఈగ్రంథము అనావశ్యకమని ఎవరు చెప్పగలరు? సంస్కృతశ్లోకముల కెదురుగా తెనుగునందు పద్యములున్నచో ఇంకను ఎక్కువ రమ్యముగా నుండెడిది. గాని సంస్కృతకావ్యమునకే ప్రాధాన్యత యివ్వదలచితిరి, గనుక తెనుగులో పద్యరచన లేకపోవుట లోటుకాదు. తామురచించిన రీతిని సంస్కృతశ్లోకరచన స్వరాజ్యముప్రాప్తమైన కాలములో దినదినాభివృద్ధి నొందునుగాక యని కోరుతున్నాను.

[సం] భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్య.

శ్రీః

శ్రీ కాశీ విశ్వవిద్యాలయ పూర్వమీమాంసా
ప్రధానాధ్యాపకానా ముభయమీమాంసా
చార్యాణాం బ్రహ్మశ్రీ పండిత సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

మహోదయానా మభినన్దనమ్

ఆ మా ఖ మ్

ఆకారశ్చ హ్రస్వః కీర్తిశ్చమహతీ
భో భోః! ఆగమైకశరణా ఆస్తికశిఖామణయః ॥

ఇద మిదానీం నివేద్యతే విదితవేద్యానామేవ భవతాం సవిధేసమే పామ్.తత్ కిమితిచేత్:-"జ్ఞానాదేవతుకైవల్యమ్""యదాచర్మవదాకాశం వేష్టయిష్యన్తి మానవాః. తదా శివమవిజ్ఞాయ దుఃఖస్యాన్తోభవిష్యతి"

చిన్మాత్రోఽహం సదాశివః, సర్వోహ్యేష రుద్రః, ఘోరుదో అగ్ని, యోరుద్రో విశ్వాభువనావివేశ, ఇత్యాదిశ్రుతిశతేభ్యః అద్వితీయపరిత్యగభిన్నపరశివతత్త్వ సాక్షాత్కారఏవ సాక్షాన్మోక్షసాధనమితి నిశ్చప్రచమవగమ్యతె................ఏవం శివభక్తాగ్రగణ్యైః హరదత్తాచార్యైః అప్పయ దీక్షితేంద్రైశ్చ పల్లవితా పుష్పితా ఫలితాచ శివభక్తిః పరమపావనీ భాగీరథీవ భారతవర్షమిదంపునానా రారాజతే. ఇమామేవశివభక్తిం పరమశ్రేయసకరీం స్వతంత్రేపి భారతే ప్రచిచారయిషుభిః అస్మన్మిత్రమణిభిః శివభక్తాగ్రేసరైః వాసోపనామకైః సూర్యనారాయణశాస్త్రి మహోదయైః "కపాలీశ్వరవిభూతిః" ఇతినామ్నా విరచితా కాచన స్తుతిమాలా విరాజతే. ఇమేచ శాస్త్రిచరణాః వేదశాస్త్రవిభూషితే భూసురకులే జన్మ లభమానాః వ్యాకరణసాహిత్యాదికం సమ్యగధీత్యఆబాల్యాదేవసుకవయస్సంజజ్ఞిరే. యత్రేదంపరమం, ప్రమాణం"నెహ్రూ అభినన్దనగ్రన్థ" ఇతినామ్నా ప్రకాశితం సుసజ్జితం గ్రంథరత్నం యదీయకవితాకాదమ్బినీసముద్యోతయన్తీవిజయతేఇతి,

"యదిసన్తి గుణాః పుంసాం। వికసన్త్యేవతే స్వయం
నహికస్తూరికామోద శ్శపథేన నివార్యతే"

తెనుగు అనువాదము

శ్రీ కాశీహిందూవిశ్వవిద్యాలయాన్తర్గత సంస్కృతమహా
విద్యాలయ మీమాంసాప్రధానాధ్యాపకులును, ఉభయ
మీమాంసాచార్యపట్టభద్రులునుమహాపణ్డిత
ప్రకాండులగు పండిత సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి
మహోదయుల యభినందనమునకు తెనుగు

ఆముఖము.

ఆకారము కుఱుచ, కీర్తి గొప్పది.

వేదములయందు ప్రామాణ్యబుద్ధిగల యాస్తికమణులారా! సర్వము తెలిసిన మీసన్నిధియందు నీ క్రిందివిషయము నివేదింప బడుచున్నది.

ఆకాశమును చర్మముతో కప్పగలుగుదురేని పరమశివుని విడచి ముక్తిని పొందగలుగుదురు. "కేవలబోధ స్వరూపియగు శివుడను నేను" "సర్వము శివుడే" శివుడే సర్వత్ర నీటియందును గలడు, "సర్వ జగత్తును శివుడే యావరించియున్నాడు" అని యిట్టి శ్రుతి ప్రమాణ పరంపరలచె సునిశ్చితమై యున్నది. ఇట్టి ప్రమాణములను సేకరించి శివభక్తాగ్రేసరులగు శ్రీహరదత్తాచార్యులు అప్పయదీక్షితులుమున్నగు మహాపండితులచే నీ శివభక్తి చిగిరించి పుష్పించి ఫలించి గంగానదివలె భరతఖండమును పావనము చేయుచున్నది.

మోక్షసాధనమగు నీశివభక్తినే స్వతంత్ర భారతదేశములో ప్రచారముచేయు తలంపుతో మాప్రియమిత్రులును, శివభక్తాగ్రేసరులు నగు శ్రీ వాసా సూర్యనారాయణశాస్త్రి మహాశయులు "కపాలీశ్వర విభూతి"యను నీశివస్తోత్రమాలను రచించిరి. ఈశాస్త్రిమహోదయులు వేదశాస్త్ర భూషితమగు బ్రాహ్మణకులమందు జన్మించి వ్యాకరణ సాహిత్యాదికము నభ్యసించి బాల్యాదిగా మహాకవులయిరి. సర్వలోకోత్తరమగు శ్రీ నెహ్రూ అభినందనగ్రంథమును శ్రీ శాస్త్రిగారి కవితాకౌశలమును ప్రకాశింపజేయుటయే యిందుకు పరమప్రమాణము.

ద్వితీయముద్రణము

నివేదిక.

సాలూరు వేదసమాజములో విద్యనభ్యసించుచుండ నేటికి 58 సం॥ ల క్రితము శ్రీ వాసిష్ఠగణపతిశాస్త్రుల్లుగారును నేనును వేగవతీ నదీతీరమున చంద్రగ్రహణసమయమునకు ప్రతీక్షించుచుంటిమి. ఆసమయమున నొకసంకల్పము జనించినది. మనజీవితములో లుప్తప్రాయమైన సంస్కృతభాషలో ప్రాచీనమహాకవులశైలికి సన్నిహితముగా గ్రంథములను రచించి గీర్వాణభాషాసేవను చేయవలయునని.

శ్రీ॥ గణపతిశాస్త్రిగారు మహాతపస్వియై ఉమాసహస్రము మున్నగు పెక్కుకావ్యములను రచించి యపరకాళిదాసఖ్యాతికాస్పదులై సంకల్పసిద్ధినిపొంది పరమపదించిరి. నేనన్ననో దారిద్ర్యకుటుంబభారములచే క్రుంగి కృశించుచున్నను తొంటిసంకల్పమును విడువజాలక దేవభాషాపరిశ్రమను చేయుచుంటిని. ఇంతలో కళింగదేశవ్యాప్తమగు వైశ్యజాతములో కొలదిశతాబ్దములనుండి లోపించినయుపనయనాది సంస్కారములను పునరుద్ధరింపవలసినయావశ్యకత యెదురొన్నది. దానికై పదిసంవత్సరములకాలమును ఎడతెగకుండ వినియోగించితిని. మహామహోపాధ్యాయ శ్రీ తాతా సుబ్బారాయ శాస్త్రుల్లువారు కలాప్రపూర్ణ శ్రీ గిడుగు వెంకటరామమూర్తిపంతులవారల సంపూర్ణసహాయముచే సావిత్రీపతితప్రాయశ్చిత్తపూర్వకముగా శాస్త్రీయపద్ధతిని సంస్కారములను వైశ్యకులములో ప్రవేశపెట్టితిని. అందులకై "పౌరాణిక ప్రయోగపద్ధతి" యనుగ్రంథమును సంకలితముచేసి ప్రచురించితిని. బ్రిటిష్‌వారిచే సంఘసంస్కర్తగా పేర్కొనబడితిని. శారదా శాసనసందర్భములో కలకత్తా మున్నగుతావులలో సంచరించి ప్రతివాదులయినపండితులతో శాస్త్రీయముగా చర్చించి నావక్షములోనికి

స్వాములవారి దివ్యసాన్నిధ్యమున మహాపండితసభలో మూడుదినములు సాంతముగా నీ కపాలీశ్వర విభూతిని వినిపించితిని. నాటిసభలకు అధ్యక్షతనువహించిన శ్రీ పండితసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రుల్లువారు (మూర్ధన్య పండితులు) నావిభూతిపై సమూల్యమయిన యాశయము నొసంగుటయే కాక ప్రతిశ్లోకమునకు హిందీభాషలో ననువాదమునుజేసి నాకుదయ జేసిరి. అట్టి యుదారమహాశయులకు నాకృతజ్ఞతాపూర్వక ప్రణామసహస్రముల నర్పింతును. ఘనావకాశమును చూచుకొని నాగరాక్షరములతో ముద్రింతును. నాజీవిత ప్రారంభదశలో కీ॥ శే॥ శ్రీ చేబోలు నాగేశ్వర శాస్త్రులుగారు నాహృదయములో శివభక్తిబీజములనునాటి నాసంస్కృత కవితకు ప్రోత్సాహము నొసంగిరి. వారి సుపుత్రులగు శ్రీ చేబోలు వెంకటసోమయాజులు పంతులుగారు ఆదరాభిమానములతో నన్ను చూచుచు రోగగ్రస్తమయిన నానేత్రములకు తగినచికిత్సను చేయించి తమగృహమందే కొలదిమాసము లాదరించి నాదృష్టినినాకు తిరిగి ప్రసాదింపజేసిరి. వారి పావన శ్రోత్రియవంశమును ఇందువర్ణించుచు నీకృతిని కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా శ్రీ నాగేశ్వరశాస్త్రులుగారికి సమర్పించుచున్నాను. ఆశుతోషులగు శ్రీకల్పవల్లీకపాలీశ్వరులు శ్రీ వేంకటసోమయాజులువారి కుటుంబమునకు సర్వశుభపరంపరలను సర్వదా ప్రసాదింతురుగాకయని ప్రార్థింతును.

శ్లో. భవ్యామసించదభవస్యపదాబ్జభక్తిం।
నాగేశ్వరోహృదిపురామమభాగ్యయోగాత్ ।
ప్రాచోదయత్సురగవీ కవితానురక్తిం
తద్వంశభూషణసువర్ణశకృతీభవేయమ్ ॥

ఇతి శమ్.

శ్లో. ప్రాయోఽనుభూతజగదర్చితకౌలపత్యాః
ప్రాయోనిపీత బహుసోమరసా యథావత్ ।
ప్రాయఃపరిగ్రహపరాఙ్ముఖవృత్తిభవ్యాః
చేబ్రోలువంశజనుషో ధరణీసురేన్ద్రాః ॥ 4

తే. కులపతిఖ్యాతి కొలమున గూర్మినెసఁగ
సోమరసపాన సంతృప్తి సొబఁగుమీఱ
పరపరిగ్రహావృత్తిని బాఱఁద్రోలి
వరలు, చేబ్రోలుసంతతి, వసుధపొగడ. ౪

శ్లో. తతోఽభ్యుదియాయ జగదర్చితరామసోమ
యాజీ త్రయీనటనరంగనిజాననశ్రీః ।
యజ్వా విశిష్టచరితోదితభవ్యకీర్తిః
కల్యాణసద్గుణమణిప్రవరామ్బురాశిః ॥ 5

తే. దాననుదయించె రామావధానియజ్వ
భవ్యభరితుఁడు, సద్గుణవారిరాశి
సాంగవేదాదివిద్యకు రంగభూమి
తనదునాలుక నొనరించి తనరువాఁడు. ౫

శ్లో. విశ్వేశకామేశ్వరభుక్తనామ
ప్రవిశ్రుతౌ తస్య సుతావభూతాం ।
కృతాధ్వరౌ బ్రహ్మవిదాంవరేణ్యౌ
సుసప్తసంతానయశోభిరామౌ ॥ 6

తే. తనయు లిర్వురు వానికి ధర్మరతులు
నవ్యవిశ్వేశకామేశ నామధరులు
సప్తసంతానసంభృత సారయశులు
ఉదయమందిరి సోమపు లుదితగుణులు. ౬

తే. జామిగ్రామము తాపిడ సంతులేని
తనదు మాతామహునికోర్కె తనరజేయ
రహిని నేగెను వడ్డాదిగ్రామమునకు
సుతుల భైరవవెంకటశుభుల గనియె. ౧౦

శ్లో. తద్భైరవస్య తనయౌ ప్రథితావభూతాం
నారాయణాప్పలసుధీః కిల తమ్మయార్యః ।
నారాయణాప్పలవిదస్తనయావభూతాం
నారాయణస్తదను డాక్టరుసాంబమూర్తిః॥ 11

కం. నారాయణాప్పలార్యుడు
ధారుణి దమ్మయ్యనాగ దనయవరేణ్యుల్
భైరవసూరికి బుట్టిరి
భూగుణోదార కీర్తిభూషణులగుచున్.

తే. అందుప్రథమున కుదయించిరార్యవరులు
సరసనారాయణాంచితసాంబమూర్తి
నామవిదితులు తనయులు నవ్యయశులు
వెలసెగడగొట్టు డాక్టరుబిరుదుతోడ. ౧౧

శ్లో. తమ్మయ్యభూసురమణేస్తనయా బభూవుః
శ్రీకృష్ణమూర్తిరథ విశ్రుతరామమూర్తిః ।
శ్రీమాన్నృసింహఇతి తత్రతృతీయఏషః
దత్తో బభూవ త ఇమేగుణవద్వరేణ్యాః ॥ 12

గీ. తమ్మయేశునకొదవిరి తనయవరులు
ముగ్గురాఖ్యల శ్రీకృష్ణమూర్తిరామ
మూర్తి యంచితనరసింహామూర్తి నాగ
నందు కడగొట్టుదత్తుగా యమరుమిగుల. ౧౨

శ్లో. బలిజపల్లి కులామ్బురాశిశశినశ్శ్రీపార్వతీశప్రభోః
న్యాయాధ్యక్షశిరోమణేస్సుతనయాం శ్రీమత్సుభద్రాభిధాం
కృత్వాపాణిగృహీతికాం సముకరోచ్ఛ్రోత్రకీర్తియాసన్తతిం
శ్రీమద్వేఙ్కటసోమయాజినసుధాదేవాధినాథస్సుధీః ॥ 16

తే. బలిజపల్లె కులాంబుధిపారిజాత
పార్వతీశుడు న్యాయాధిపతివరుండు
అతనిసత్పుత్రి శ్రీసుభద్రాభిధాన
వెంకటాధ్వరి చేబట్టి వెలసె జగతి. ౧౬

శ్లో. విహాయ వడ్డాదిపురీం సుధీస్త్రీ
దౌహిత్రభావేన ముదానుకృష్ణః ।
ఇయేష సత్కొణ్డవరాగ్రహారే
వాసం సరాశీకృతసచ్చరిత్రైః ॥ 17

తే. వదలివడ్డాదిపురమును వైశమతడు
సాధుదౌహిత్రసద్వృత్తి సందడింప
ఖండవరనామవిశ్రుతగ్రామమణికి
వెంకటాధ్వరి విచ్చేసి విభవమెసగ. ౧౭

శ్లో. తస్యాభవత్తనుభవః కమనీయమూర్తిః
విద్యాకలాసు వివిధాసు కృతానురక్తిః
ప్రజ్ఞావిశేషసముపార్జిత భవ్యకీర్తిః
నాగేశనామవిదితస్సుజనేషు రేజే. 18

చం. అతనికినాత్మసంభవుడనంగ సహోదరభవ్యమూర్తి
విశ్రుతగుణశీలసంపదల సూనృతివాక్సుధ లబ్ధవర్ణుడూ
ర్జితనిజశాసనుండునుదితోదిత వైభవుడార్యనృత్తసం
భృతమహనీయమూర్తి, ప్రభవించెను సర్వజనానుమోదియై. ౧౮

శ్లో. శ్రీభమ్డిపాటి కులసాగరకౌస్తుభస్య
వీరన్న భుక్తసువిదస్తనయాం స ధన్యామ్।
సత్వశ్రియా సురభిలాన్తరవృత్తిభవ్యాం
సోదమనామవిదితాం పరిణీయ రేజే॥ 22

తే. భమిడిపాటి కులాంబుధిపార్వణేందు
వీరనార్యునిపుత్రిక సారచరిత
సోమిదమ్మను జేఁబట్టి నేమమొప్ప
నమితసుఖముల నాగేశుఁ డనుభవించె. ౨౨

శ్లో. తౌ దమ్పతీ సుచరితాం ప్రథమప్రసూతిం
సుబ్బామ్బికాం నిజతపఃప్రసవం ప్రసూయ।
నన్తోషమన్వభవతాం సమయం సు కశ్చిత్
దాక్షాయణీసదృశయా సుతయా పురంధ్ర్యా॥ 23

తే. ప్రథమసంతతి పుత్రికారత్నమబ్బె
సోమిదమ్మకు నాగేశసూరిమణికి
సుబ్బమాంబిక, సుగుణాల సొబగుప్రోవు
దక్షతనయకు నీడుగా ధరనెసంగె. ౨3

శ్లో. సుబ్బామ్బికాం తాం పరిణీతవాన్ శ్రీ
దూర్వాసవంశ్యో వరపార్వతీశః।
పుత్రస్త యోర్వేఙ్కటసోమయాజీ న్యాయే
లసత్యద్వ్యస పట్టభద్రః॥ 24

తే. ప్రథిత దూర్వాసులాన్వయపార్వతీశ
వరుఁడు పెండ్లాడె నామెను వారికెలిమి
పుట్టె వెంకటసోమాశి పుత్రవరుడు
న్యాయసత్పట్టభద్రుఁడై యతఁడు వెలుగు. ౨౪

శ్లో. సమ్పత్తేర్వరయోః పురాతనతపస్సంపత్ఫలాత్మా యయోః
శ్రీమద్వేంకటసోమయాజ్యభిధసత్ప్రఖ్యాతనామా సుతః
న్యాయే సత్త్వభృతాముదారయశసాం ప్రాగ్రేసరశ్శ్రీభరః
రాజత్యద్య హి శాఖపట్టణలసన్న్యాయస్థలం భూషయన్. 28

ఉ. వారికిఁ బూర్వపుణ్యపరిపక్వతఁ బుట్టెను బుత్రుఁ డస్వదా
ధారుఁడు సద్గుణావళినిధానము, ధీమహితాత్ముఁ, డాసుధో
దారచరిత్రభూషణుఁడు, దాత, దయాళుఁడు న్యాయపట్ట
సంభారవిభాసి, భాగ్యఖని భావుక వేంకటసోమయాజినాన్. ౨౮

శ్లో. లోకద్వయీశుభ విధాయిని భవ్యమార్గే
సఞ్చారసంభృతయశాస్సరసాన్తరాత్మా
బహ్వర్థవిద్బహుళ కార్యకలాపకర్తా
బుద్ధ్యా బృహస్పతిసమోఽఙ్చతి సోమయాజీ. 29

తే. ఉభయలోక శుభంబుల నుగ్గడించు
బహుళకార్యకలాపంబు భద్రపఱచు
గురున కీడుగ దెలివిని గొమరుమిగులు
అమలచరితుఁడు శ్రీసోమయాజివరుడు. ౨౯

శ్లో. మాతాపిత్రోః ప్రాక్తనే బంధువర్గే
భక్త్యా సాక్షాత్ స్మారయన్ రామభద్రమ్
విద్వచ్ఛ్రేణీం మానయన్మాననీయాం
పాత్రిఙ్చత్కీర్త్యా రాజతే సోమయాజీ. 30

ఆ. తల్లిదండ్రులందు తనబంధుసంతతి
బెద్దలందు భక్తిపేర్మి నెసఁగి
బుధులనెల్ల వినతి బొలుపుగ బూజించు
సోమయాజి సరసగుణరాజి. ౩౦

ఆర్యా. శ్రీపాద వంశముక్తా
వెంకటరమణార్య పుత్రికాంధన్యాం
లక్ష్మీశ్శనృసింహానామ్నాం
పరిణీయాస్యాంస సన్తతింలేభే. 35

తే. రమణి శ్రీపాది వెంకటరమణపుత్రి
లక్ష్మినరసును బెండ్లాడి లక్షణముగ
అందు సంతతిసంపత్తి సమరగనియె
శుభగుణోదారసద్వృత్తి సోమయాజి. ३४

శ్లో. స్వపితోస్స్వస్య భార్యాయాః
పూర్వాయా నామధారిభిః
పుత్రీభ్యాం సూనుభిస్సోయం
పూర్ణోత్సజ్ఞస్సమేధతే. 36

తే. తల్లిదండ్రుల తనతొంటిధర్మపత్ని
ప్రియతరాఖ్యల నలరారి పేర్మినొప్పు
సుతులతోడను చక్కనిసుతలతోడ
శుభసమృద్ధిని రాజిల్లు సోమయాజి ३౬

శ్లో. చిరంజీయా చ్చిరంజీవిపుత్రపౌత్రార్థసమ్పదా
సోమయాజీ కల్పవల్లీకపాలీశదయాప్లుతః. 37

తే. కల్పవల్లీ కపాలీశ కరుణకలిమి
మానుషావందసీమను మహిఁజెలంగి
సుగుణి, చేబ్రోలు వెంకటసోమయాజి
పుత్రపౌత్రాదిసంపదఁ బొసరుగాత. ३८

ఇతి శమ్.

శ్రీ కపాలీశ్వర విభూతి

[తెనుగు పద్యానువాదముతో]

శ్లో. త్వన్నామస్మరణ్కృతోదితజగత్కల్యాణసంపత్ఝరీ
త్వత్పాదాంబుజచిన్తనా, సుఖసంతోషవారాంనిధిః।
త్వద్రూపైకవిభావనా, స్థిరపరానన్దప్రకాశోదయః
స్వామిన్! చన్ద్రకలావతంస! భగవన్! శమ్భో! కపాలీశ్వర!

శా. శ్రీమత్త్వత్కనామసంస్మృతిని, జగతిన్ శ్రేయస్సు శ్రేయమ్మగా
శ్రీమత్త్వత్పర పాదపద్మయుగళీ చింతించి సంతోషమా
శ్రీమత్త్వత్పరరూపభావన, సుధీశ్రేణిస్థిరానందమౌ
స్వామిన్! చంద్రకలావతంస! భగవన్! శంభో! కపాలీశ్వరా! ౧

లావణ్యోదకపూరసంభృతసరస్సుస్మేరపద్మాయితౌ
బోధానన్దరసోపబృంహితతరుప్రత్యగ్రశాఖాయితౌ।
పాదౌ తే వసతాం మదీయహృదయాభోగే భవానీపతే!
స్వామిన్! చన్ద్రకలావతంస! భగవన్! శమ్భో! కపాలీశ్వర!

మ. ఘనలావణ్యపయఃప్రపూర్ణసరసీకంజాతసూనాభముల్
పరిణయానన్దరసోపబృంహిత తరుప్రారంభశాఖాభముల్
వనజాతాసన వారిజాక్ష ముఖ దేవశ్రేణి సేవ్యంబులై
చను నీపాదసరోజముల్ మదిని, సంతోషంబు నశ్రాంతమున్. ౨

శేషస్త్వాం స్వఫణామణీన్ద్రరుచిభిర్నీరాజయత్యన్వహం
పరిచ్ఛిన్నస్ఫురభూరుహోన్ముఖసుమైస్త్వాం పూజయత్యాదరాత్।
దివ్యా గౌః పయసాభిషిఞ్చతి పునః కిం మాదృశాం పూజయా
స్వామిన్! చన్ద్రకలావతంస! భగవన్! శమ్భో! కపాలీశ్వర!

తే. ఈవిమానికులు సుమపూజ నెలమిజేయ
తానవానించ సురభియె తనదుపాల
పడగమణికాంతి శేషుడివ్వాళులొలయ
మాదుపూజలు ప్రీతియె మదనవైరి.

శ్లో. పీత్వా వా విషముల్బణం గిరితటే స్థిత్వాపి వా సన్తతం
ధృత్వా వా విభవేష్వనన్యసులభే కౌపీనమేవాన్తతః।
భక్తానాం పరిపాలనావ్రతవిధానోఽసావహో నిస్పృహః
స్వామిన్ ... ...

తే. దారుణంబగు గరళంబు త్రాగి త్రాగి
గిరితటంబున నిచ్చలు తిరిగితిరి
వెడదసిరులుండ గోచినే ముడిచిముడిచి
యింతభరమేల మముగావ నిందుమౌళి. ౨

త్వన్నామ్నా శివశబ్దితేన భువనే పఞ్చాక్షరీ శస్యతే
విఖ్యాతిం శతరుద్రియశ్రుతి శ్రయా తేనైవ సర్వం యజుః।
ఋక్సామం యజుషా చ మధ్యమమణిన్యాయేన విభ్రాజతే
స్వామిన్ ...

ఉ. తతపంచాక్షరి, వాసిగాంచె "శివ" యన్వర్ణద్వయయోగసంగతిన్
శతరుద్రింబును, దానమించెను యజుస్సంఘంబు తత్సంగతిన్
అతులంబయ్యెను, మధ్యమాంచిత మణిన్యాయాన ఋక్సామముల్
ధృతిమించెన్ భవదీయనామమహిమన్ గీర్తింప మా పాడితే. ౩

పాపానామపనోదనోర్జితభరాః కల్యాణసంపల్లతా-
మూలాలవాలసువిభ్రమాః శ్రుతిశిరః సీమన్తముక్తాయితాః।
తన్వన్తే జగతామఖణ్డవిభవోదర్కాః లలన్తాం శివ
స్వామిన్ ... ...

చం. దొసగుల రూపుమాపు గడు, దోరపునంపద కాలవాలమై
మొనగును, వేదవాగ్వనితయేర్పడు పాపట మౌక్తికంబగున్
మనగొను నీతనూభరము మన్మథవైరి ! జగద్విభూతులన్
ప్రసభగతిన్ ప్రసన్నత ప్రభాసిలఁజేయుచు చంద్రశేఖరా! ౪

శ్లో. సంధ్యాకాలవినో[illegible]కమహాకై[illegible]
పా[illegible]త్రాణ[illegible] [illegible] ధ్యా[illegible] [illegible]రాః
కల్పాన్తా[illegible]మ సన్తత[illegible]కృష్ణార్ఘు[illegible]
స్వామిన్ ... ...

ఉ. సంజ[illegible] [illegible] సంస్తుత[illegible]
న్మంజులరంగభూమి [illegible] రజో[illegible]
అంజలి [illegible] కృపా[illegible]
భంజన! చేయు వేడెదను [illegible] ౧౩

నేత్ర[illegible]స్నాన[illegible] లబ్ధ[illegible]
సూర్యాచన్ద్రమసౌ [illegible] [illegible]యా
దత్తం పాలతలే పదం సమధికా దీనేష్వహో తేనయా
స్వామిన్ ... ...

తే. రవియు జంద్రుడు నీకనుగవయుగాగ
వహ్ని పరికించి [illegible]
నొసట నిల్ప[illegible] స్థానంబు నొసగితీవు
తప్పులెంచున నీదయ తద్ద మెలగు. ౧౪

గఙ్గాప్లావిత కేశభారమనలం రాకేన్దుకోటిద్యుతిం
వామాఙ్గాశ్రితదివ్యమాన్యమహసా [illegible]రాజ్య[illegible]
దేవం త్వాం శరణం ప్రపద్య గత సంతాపాః ప్రమోదామహే
స్వామిన్ ... ...

శా. వామాంగాంచిత దివ్యమాన్యమహ[illegible]జితుణ్
శ్రీమత్పూర్ణశశాంకకోటితులిత శ్రీవిభ్రమోద్భాసితున్
నేమంబొప్ప నినుణ్ దలంచి మదిలో నిర్విన్నసంతాపులై
కామారీ! విహరింతు [illegible] నవ్వుత్తిమై. ౧౫

శ్లో. శీర్షే దేవనదీ ప్రసన్న సలిలాభోగా జరీజృమ్భతే
జాటాజూటకశేట సుధారసమయీ చాన్ద్రీకలా ద్యోతతే
తేన త్వాం బహుధా ప్రసాదమనిశం యాచామహే శంకర!
స్వామిన్ ... ...

తే. మెలఁగు శిరమున జలువడి మిన్నువాక
చిన్నజాబిల్లి చెలువారు సిగనుజుట్టి
సుప్రసన్నత నిర్వారు సొబగుమీర
నీప్రసాదము వేడెద నిగమవేద్య. ౧౯

అన్తస్సత్త్వసమృద్ధిసమ్భృతమనస్సంకల్పసౌధాన్తరే
ఖేలన్తీం తవ రూపసౌధలహరీం రాకేన్దుబిమ్బప్రభామ్ ।
పాయం పాయమపారసంసృతివిషజ్వాలాం కదా వా సహే
స్వామిన్ ...

ఉ. పున్నమ రేయిచందురుని పోణిమి కీడగు నీదురూపసం
పన్న సుధాఝరీరసము పల్కెరుసత్త్వసమృద్ధిధాత్రమై
చెన్నలరారు నాహృదయసీమనుబొంగి చెలంగ త్రాగి నే
కన్నన ఘోరసంసృతి ఖరాగ్నిశిఖావళి సైతు నెన్నఁడో. ౨౦

అస్మిన్సంసృతిసాగరే పరిణతే పాపికల్కర్మోర్మిఝంఝానిలాత్
క్షుబ్ధే జీవితసంప్లవే ముహురహో త్వన్నామపారాయణాత్
నాన్యత్సాధనమాప్యతే గమయితుం పారం కృపావారిధే!
స్వామిన్ ... ...

తే. పరిసి జీవితనౌక పాపిరబ్ధఘోర
పవనవశతను సంసృతివార్ధిమధ్య
సుడివడంగను చుక్కాణి చోద్యముగను
నీదు సంస్మృతిదక్క వేఱొండు నెగడనయ్య. ౨౧

వ్యాజస్తుతిః

శ్లో. వామాఙ్గే వనితా పరా చ సతతం మూర్ధానమారోపితా।
పుత్రావఙ్కతలోపవేశలలితౌ హస్తే చ హేమాచలః
త్వామాక్రామతి చైవ నాత్రయమహో కా వా కథా మాదృశాం
స్వామిన్ ... ...

శా. వామాంగంబున నొక్కయింతి తలపై వాసిల్లు నొక్కింతియున్
శ్రీమోద్గారులు పుత్రులిద్దరు నిజస్ఫీతాంకసంవిష్టులున్।
హేమాహార్యము ముష్టిబద్ధము మహా! హీనంబులో యీ మనల్
సామీ! నిన్నె సతంబులోనగొనఁడే! శాసింప నా పాడియే. ౨౫

ఫాలే వహ్నిశిఖా సముజ్జ్వలతి తే శీర్షే చ మన్దాకినీ
కణ్ఠే హాలహలం కపర్దశిఖరాభోగే హిమాంశోః కలా।
వృత్త్యా చిత్రవిచిత్రయా జగదిదం వ్యామోహయస్యన్తతః
స్వామిన్ ... ...

ఆ. నొసట నిప్పు, తలను నులిగొను సురనది
అఱుతవిసము, సిగను నబ్జరేఖ
వింత వింత వృత్తి వైభవాన విశ్వంబు
మోహపెట్టుదీశ! ముట్టుపడఁగ. ౨౬

నాబ్జాక్షే తవ నైజరాజ్యసుషమాం ధత్తే న కామః పరం
క్రోధస్తే నిటలే విధాయ వసతిం లోకే జరీజృమ్భతే।
జేతుం తౌ కథమీశ్మహే వయమహో ద్వారాయితౌ దుర్గతేః
స్వామిన్ ... ...

తే. వామతనుభాగవాసియై కామ మెనగు
నొసట బనసేసి క్రోధమా యెనగమెనగు
నరకమార్గంబులవ్వానిచేరమె గెలువ
కఠినవిధులన్ని నడలించు గాలకంఠ. ౨౭

శ్లో. ఉగ్రాన్ప్రియ స్థితిభఙ్గాయ జగతాం నిర్మాతుమహానాయక తే
కన్యాం తాం గిరిజాం దదాతు హిమవాన్ప్రాషాణరూపో గిరిః
కన్యామాత్మపదోద్భవాం న భగవాన్విష్ణుః కథం దత్తవాన్
స్వామిన్ ... ...

మ. జగతీసుస్థితినాశి వుగ్రుడవుగా జాతిప్రేమే యాదృక్షున్
గగనాబ్జంబుల చే గిరీశుడయినన్ కన్యన్ ప్రమూధాత్మజై
తెగి నీకిచ్చిన నిచ్చుగాక వెడగై దేవాధిదేవుం డనీ
భగవానుండు నిజాత్మజన్ సురనదిన్ బ్రేల్మాలి నీకిచ్చునే. ౩౧

ఆఢ్యో భిక్షుక శేఖర స్త్వమసి తే మిత్రం నిధీనాం విభవః
వేషో వృత్తమమఙ్గలం తవ సతీ సన్మఙ్గలానాం నిధిః ।
కో వా శీర్షగతే విధౌ కుటిల తామ్యృజ్వీం విధాతుం క్షమః ।
స్వామిన్ ... ...

తే. నీకు బిచ్చమె నీచెలి నిధులభర్త
నీదు వేషంబు వృత్తంబు నీచుతనము
నీదు తొయ్యలి మంగళనిలయమరయ
పాడుకొనుటను శిరమున వక్రరేఖ. ౩౨

అర్ధం సా పిదధాత్యగేన్ద్రతనయా నైజాత్మనా త్వత్తనోః
గఙ్గా చాప్యవశిష్టమర్ధమనిశం భారాజతే స్విఞ్చతి।
నో చేత్త్వామనలాక్షముగ్రవిభవం పశ్యేమ శాన్తాః కథం
స్వామిన్ ... ...

చం. నిజతనుసంపదన్ గిరిజ నీతనువర్ధము గప్పివుచ్చెగా
నిజజలధారలన్ గగననిమ్నగ, శిష్టతనూవిభాగముఖా
గజిబిజినిచ్చులున్ తమవుగా కటుతప్పిన నుగ్రవైభవుణా
అజిత! మహాశ్వలాక్ష! యధవా! నిను జూతుందరంబె యోగికిణ. ౩౩

శ్లో. సా తే కన్ద! శివా తిరూపస్య మపి వా నానాత్మ శివస్తావకా
శ్శైవాశ్చ పార్శ్వస్థితే శివా కమపరం సర్వం శివం భావకమ్
భక్తేభ్యో న దదాసి చేద్యది శివం సర్వం పరర్థం భవేత్
స్వామిన్ ... ...

చ. తనువు శివస్వరూపమగుజతా! శివనామమగు దవీవు శైవులై
మనుచుందు నీమభక్తులందు! పార్శ్వమునన్ శివాయుల్లసిల్లెడున్
మననము సేయుచుండగ సమస్తము భవ్యశివాత్మకంబు నీ
వనరుచు నాకు నింపక శివంబిడ వేని యదెల్ల పొచ్చెమా. 32

వాగ్వృత్తేర్మనసోఽపి సర్వజగతాం దూరాతిదూరే పథి
పాశ్చాత్యప్రముఖాభిర్విలసతః కస్తే పదం చిన్తయేత్ ।
నైవాఽపి స్వయమేవాస్తి ముక్తిరితిచేద్వ్యర్థ్య మూహో తవ
స్వామిన్ ... ...

చ. పలుకులకున్ మనంబునకు బొల్పడరాని సుమారభూములన్
మెలగుదువీవు పన్వలప మెగలి సేయువరంబె యేరికిన్
తలపని వారికిన్ స్థిరపదంబుల నీయదలంపవద్దిరా!
మలకవ చారవర్ధతుల మానగరాదె మహాపూభూషణా! ౩౩

యత్తే నూతనపక్వకాముదభవచ్చన్ద్రస్సుధావిగ్రహః
త్వయ్యావ్యవస్థితౌ తత్స్వరసతా సంభావ్యతే మాదృశైః ॥
స్థాణుర్లిజ్గమయోఽపి చేతిహృదయే చిన్తా చ జాగర్తినః
స్వామిన్ ... ...

చం. అమృతకరుండు శీతరుచి యచ్చగనిమనినుండి పుట్టుటన్
అమలరసార్ద్రచిత్తుడవటంచు దలంతుము హేతుభావతన్
తమివిడనాడిలోకు, నలవస్థాణువు లింగమటంచు చింతయున్
ప్రమథగణాధినాథ! మదిరకొల్పును నెంతవిచిత్రవృత్తమో. ౩౪

శ్లో. వామాకేకరదృగ్విలాసనుషమామానజ్ఞవాహ్యాలికాం
గాఢాలిఙ్గనసమ్పదం సకృదపి ద్వాభ్యాం భుజాభ్యాం పునః।
గౌరీ నాన్వభవత్తథాపి పరమప్రేమైకసారే స్థితా
స్వామిన్... ...

శా. వామాకేకరదృగ్విలాసనుషుమన్ పంచాస్త్రవాహ్యాళియౌ
భామాలింగనలక్ష్మి నీభుజయుగిన్ బూబోడి శర్వాణి తా
నేమాత్రింబు నెఱుంగదైనమదిలో నింపారు ప్రేమోజ్జ్వల
స్థేమాప్తి జరించునట్టి భళిరే శీతాంశుచూడామణీ. ౪౩

కామో వామతనౌ చకాస్తి నిటలే క్రోధశ్చ భిక్షాటనే
లోభస్స్వర్ణగిరౌ చ మోహవినరః క్ష్వేలే మదః కణ్ఠగే
మాత్సర్యం పవనాశనే తవ విభో! కావా కథా మాదృశాం
స్వామిన్... ...

ఉ. కామము వామభాగమున వట్రిలుక్రోధము ఫాలపట్టికన్
వేమఱుభిక్ష, లోభముసుమేరిడి మోహముకాంచనాద్రిపైన్
శ్యామలకంఠసీమ మదసారము, మచ్చరమధ్వరక్షితిన్
పాముగనిచ్చరించె నరిషట్కము మాగతిచెప్పనేటికిన్. ౪౪

కణ్ఠే తే విషసంగతి ర్హృది పునః ప్రాజ్యా చ సా దృశ్యతే
ఫాలే తే విషమేక్షణం మమ పునస్సరతి తత్తాదృశమ్।
భిక్షా తే మమ సాపి కిన్తు నభవానీశస్త్వహం దుర్గతః
స్వామిన్ ... ...

తే. నీకు గళమునవిషముబ్బు, నాకుహృదిని
నీకు విషమేక్ష, నోనటను, నాకునంత
నీకునాకునుబిచ్చంబు నిత్యవృత్తి
నీవ యీశుడ వే నెన్న నిర్ధనుండ. ౪౫

శ్లో. భిక్షో! రాజతభూధరే వసతిః పాణౌ సువర్ణాచలః
పార్శ్వేఽపి నిధయో నతాః పశుపతే భాగ్యోపలబ్ధం ఫలమ్।
తత్ప్రాప్యం తవ సార్వమఙ్గలకరగ్రాహోపలబ్ధం ఫలం
స్వామిన్ ... ...

ఉ. రాజతభూధరాగ్రమున రంజిలుచా నను పాణియుగ్మ వి
భ్రాజితమౌ సుమేరుగిరి, పార్శ్వమునన్ మహనీయశేవధుల్
ఓజవలిర్చ్వ, దాపకమహోజ్జ్వలభాగ్యఫలంబు యానశే!
అజగదీశ! పార్వతికరాగ్ర పరిగ్రహభాగ్యమౌజుమీ. ౪౯

ఉచ్చైస్త్వేతి కవాగ్విభీషయతి నః పాపాత్మనాం దుర్గతౌ
నిత్యం పాన ఇతి ప్రియం తదపి నః కిం ఛిన్నమేతావతా।
సా హి త్వత్ప్రకృతిస్త్వయైవ విహితా తత్రాస్తి సత్త్రాపి తే
స్వామిన్ ... ...

చం. పతితులకెల్లనాకరము వాసము నిశ్చితమంచు వేదముల్
వతనుగఁ జేతులెత్తి నశివాకొనుసద్ద్విపియంబె మాకగున్
వెతమని శౌచ నిత్యకృతి విశ్వముగావె శా! సృష్టికారణం
బితరుడె! నీదునత్రయుట నిల్లడ కాదె! హిమాంశుశేఖరా. ౫౦

యాచే న శ్రియమక్షదిభిక్షుకతయా త్వామన్తతో విశ్రుతం
నో యాచే విభవం దిగమ్బరతయా ప్రఖ్యాతిపిష్టోర్జితమ్।
యాచే త్వాం భవబన్ధమోక్షమభవ! శ్రీకణ్ఠ! కాలాన్తక!
స్వామిన్ ... ...

చం. నినుమఱి వేడ సంపదల నిర్భరభిక్షువుగా నెఱుంగుటన్
నినువిభవంబు వేడ మఱిసిట్టి దిగంబరిగా నెఱుంగుటన్
వనరుచు సర్వమున్ విడచి వాలెము వేడెదబంధమోక్షమున్
విని యభవుండవీవనుచు వేదవిదుల్ వివరింపశంకరా. ౫౧

శ్లో. శీర్షే దేవనదీ ప్రసన్నశిలాభోగా జరీజృమ్భతే
జూటాజూటాకలే సుధారసమయీ చాన్ద్రీ కలా ద్యోతతే
తేన త్వాం బహుధా ప్రసాదమనిశం యే చామహేశజ్వర
స్వామిన్ ... ...

చం. పరశివ! దివ్యగంగ పలుపాయల నీతలజట్టిపారెడున్
వరద! సుధాంశుసత్కలిక భాసిలు నీదుజటాగ్రసీమలన్
అరిమురిలేక వేడఁదగదా! నినుఁబూని ప్రసాదలేశమున్
వరసిజనాభ! ముఖ్యసురసన్నుత పాదసరోజవైభవా. ౫౫

వాత్సల్యం యదివా కృపా నిరవధిః స్నేహస్యసారోఽథవా
యద్వా సర్వసముచ్చయైకవిభవః జ్ఞాతుం వయం నేశ్మహే।
యచ్ఛిన్నాసనమేవ సర్వవిభవైః ప్రత్యక్షమాయాసినః
స్వామిన్ ... ...

మ. అనుకంపాభరమో, సువత్సలతయో, యాత్యంతికస్నిగ్ధతా
పణమో, సర్వసముచ్చయైకవిభవప్రాగ్భారమో, శంకరా!
మనసారన్నిదమిత్థమంచు వివరింపన్ లేము నీలీలలన్
వనజాతాక్షపరించి ముఖ్యసురసేవా బృంహితాత్మోదయా. ౫౬

సర్వాసత్యకథాప్రసజ్గకలనాదుర్వాసనా వాసితాం
మిథ్యాస్తుత్యనచారసంగమలినాం జిహ్వాం మదీయామిమామ్।
త్వన్నామామృతగజ్గయా సరభసః ప్రక్షాళయామ్యన్వహం
స్వామిన్ ... ...

ఉ. నేమమువీడి దబ్బఱల నిచ్చలునాడుచు నింద్యవృత్తినై
త్వామితరప్రియస్తుతులనంచితనై చనునాదునాలుకన్
నీమృదుమాధురీరసవినిర్భరనామసుధాసరజ్ఝరిన్
వేమరుశుద్ధిచేసెదను వేదశిఖాపరిస్పృగ్వైభవా. ౫౭

శ్లో. ముగ్ధేన్దుం శిరసా విలాలయసి యద్బాలం కురఙ్గం ముదా
పాణిభ్యాం బహులాలయస్యనుకలం వాత్సల్యపూర్ణాన్తరః।
ముగ్ధం బాలమబాలయా కరుణయా కింవా న మామీక్షసే
స్వామిన్... ...

కం. ముగ్ధేందు బాలమృగముల
స్నిగ్ధత లాలింతు వౌర! శిరమున, కేలన్
ముగ్ధుడ బాలుడ గానా?
స్నిగ్ధత నను జూడరాదె శీతాంశుధరా. ౬౧

అన్తర్వ్యాప్య బహిశ్చ సర్వముషితః పూర్ణస్త్వమిత్యా
లపత్యాగమో యస్తదనృతం న కర్తుముచితం ప్రామాణ్యహానిర్భవేత్
తస్మాత్పూర్ణతయా మదన్తరతలే స్థాతవ్యమేవ త్వయా
స్వామిన్... ...

తే. లోను బయటను సర్వత్ర జానుగాను
వెలుగుచుందువు శివయని వేదవాణి
పలుకు గావున నామది నిలువవలయు
నట్లు కాదేని ప్రామాణ్యహానిగలుగు. ౬౨

యజ్ఞధ్వంసవిధౌ పురత్రయమహాదాహే విషాస్వాదనే
యత్తేజస్సముపోఢవైభవమభూన్మత్పాపదాహే పునః।
కింవా కుణ్ఠితసారమఙ్గ! యదివా శ్రాన్తోఽస్యపేక్షాపరః
స్వామిన్... ..

చం. త్రిపురములన్ దహించుతరి, దీవ్రవిషంబును ద్రాగువేళలన్
నెపమిడి దక్షయజ్ఞమును నెవ్వడి ధ్వంసము చేయుపట్టునన్
సఫలతగాంచు తావక విశంకట తేజము మామదుర్దశా
విపదుపదాహమున్ సలుపవిచ్చెనొ, డస్సెనొ, కాంక్ష బాసెనో. ౬౩

శ్లో. సృష్టా దుష్టవిబర్హణే శివితజనస్తోమైకరక్షావిధా
విత్థం కార్యపరంపరా సువతితశ్శాస్త్రిన్తోసి తాన్తోసి చ,
కష్టాత్కాలమురూః కృతవ్యతికరో మచ్చిత్త కుట్యాం వస
స్వామిన్ ... ...

మ. జగతీసృష్టిలయాది సర్వవిధులన్ సర్వాన్తరంగుండవై
మిగులన్ శ్రాన్తుఁడవాదువంచు మదిలో మిాయాంసమాకయ్యెడున్
మొగి నోకింపుచు నాదుచిత్తకుటిలో జోరామినార్తావనా!
అగజాతాయతనేత్రితో హరాయులు పొంగారన్ వినోదింపుమిా. ౬౭

భూషావాసుకిఫాలవహ్ని గరలప్రాగ్భార తాపచ్ఛిదః
గౌరీనిత్యకృతస్వయంగ్రహాపరిష్వఙ్గస్పృహోద్దీపనాః।
భూయాసుః ప్రమదాయ నస్తవ జటా జూటేన్దుముగ్ధత్విషః
స్వామిన్... ...

తే. దారుణాగ్ని విషోరగ తాపమార్ప
గౌరి యాలింగన స్పృహాకందళింప
నీదుశిరమున నెలకొని నటుగొల్కు-
చిన్ని జాబిల్లి జిగిమాకు నేమమిడుత. ౬౮

కల్పాన్తోత్థిత పుష్కలాది జలభృత్సంఘాంత రాలోచ్చ తే
ద్గర్జాకోట్యను కారి తావక మహోఘకాకధ్వనేరూర్మయః।
కల్పన్తాం మమ పాపసన్తతిబృహద్గర్భైకనిర్భేదనే।
స్వామిన్ ... ...

తే. ప్రళయజలదాళి విలసితరసితకోటి
ననుకరించెడు నీఢక్కయారవంబు
మాదుదురితౌఘ గర్భనిర్భేదనంబు
మొనసిచేయుత, జగదేకమూలపురుష. ౬౯

బోధ శ్రీరథవాపి కర్మవితతిః భక్తిః ప్రపత్తిః పునః
జాగర్తు శ్రుతిసఞ్చయేష్వవికలం తాభ్యో నిబద్ధోఞ్జలిః।
త్వన్నామామృతబిన్దుపాన వివశా జిహ్వా సదా మోదతాం
స్వామిన్ ... ...

తే. కర్మ, భక్తియు, జ్ఞానంబు, ధర్మవితతి
శ్రుతులవెలుగొందుగావుత నతులు నేతు
నీదునామామృతాస్వాద నిత్యతృప్తి
నెగడుగావుత నామది నీలకంఠ. 23

చక్షుష్మానసి తేజసాం మహితయా తచ్ఛియా పశూనాం పతే।
త్వద్భాసా నను భాస్యతే జగదిదం మద్దీపవర్త్యాదిభిః
కర్పూరైరపి లజ్జతే మమ మనో నీరాజయత్త్వాంశివ
స్వామిన్ ... ...

చం. వెలుగులుమూడు నీనయనవీధిగబర్చేడు వానికాంతులన్
వలితొలిలేకసర్వమును నాణెముగా వెలుగొందునిచ్చలున్
వలగొనిధూపదీపకరవర్తుల గప్పురపుళ్ళలాటులన్
పొలపరిహారతీయ నహిభూషణ! సిగ్గులచేటుగాదొకో. 24

కిం నామా ప్తసమస్తకామపిత తేస్వేచ్ఛాధరిదర్శిస్య తే
నిర్లిప్తస్య మదర్పితైరణుతరైః పూజోపచారాదిభిః
ప్రీతిస్స్యాదితి సంకటేన మనసా కర్తవ్యతావిహ్వలః
స్వామిన్ .. ...

మ. కో. ఆప్తకాముడవు, బిచ్చగాడవు పాళిమైపరమేశ ని
ర్లిప్తతం జరియింతువెల్లెడ లీలనాయుపచారముల్
లుప్తమైకడతేరు నీమదిలోన పాళినిగూర్చునే
క్లుప్తసర్గవిధాన! నామదికెక్కనం బరికింపుమీ. 25

శ్లో॥ నేయూ నిస్తుతతిస్న తే సురగురో! భక్తిస్తు దేయా వరా
[illegible] తనులతా నమ్యాస్తు చిత్తం పరమ్।
పూ[illegible] న చ [illegible] పూజ్యాః పరం చేతనాః
స్వామిన్ ... ...

ఉ. ఈ[illegible] యీడగువట్టిది భక్తియొక్కటే
మా[illegible] [illegible] యొక్కటేతగుణా
మో[illegible] చేతనంబు[illegible] మూర్తులపూజల జేయనేమగున్
గాదిలిదీ[illegible]వులను [illegible] చిన నీమదినంతసించెదున్. ౭౭

ఏక [illegible] బహుధా విభిష్టవిభవం దేవం సమాచక్షతే
శాస్త్రౌ వాగ్విభవో న చాస్తి పదవీ ముక్తేస్త్వదన్యేతి చ।
ధన్యాస్తే నిగృహీతభేదధిషణా యే త్వాం శరణ్యం గతా
స్వామిన్ ... ...

తే. మున్న ముక్తికిమార్గంబు నిన్నువిడచి
యొకడవయ్యును బహుగతి నొప్పుదీవు
అనుచు శ్రుతులెల్ల జెప్ప నీ యుండ జేరి
నిర్భయంబున జరియింతు నీలకంఠ. ౭౮

ఆకాశస్య కరేణ వార్ధిపయసః కుమ్భేన తా రావళే
రజ్జుల్యాచక[illegible]చిదఙ్గ్రుతు వరిచ్ఛేదః ప్రవీణాగ్రితః।
న త్వాస్త్యస్తి భవద్విభూతివితతేః కిఞ్చిత్పరిచ్ఛేదకం
స్వామిన్ ... ...

చం. గగనము బారలన్ జలధిగర్భజలంబుల గుంభపంక్తులన్
నగటుసదారతాళి గరశాఖల లెక్కిడవచ్చుగాక యో
గగనశిరోజ! నీగుణనికాయము లెక్కిడ నేరిశక్యమా
వగవులనాల్గినశ్రుతుల్ వైళము కావుము చంద్రశేఖరా. ౭౯

శ్లో. కాపాల్యాత్మా దశోత్తరం శతమితో న్యాసన్నహోఽగ్ర్యాచితుం
ఛన్దోభిః ... కరుణయా విశ్వేశ ... దేవ
పాపానాం ... హే శఙ్కర!
స్వామిన్ ... ...

తే. నూరు పదునేను గోర్కెల గోరుమనుచు
నీదు విశ్వేశ్వరా ... నిగమవాణి
అనుమతించిన ... నానపడక
రూఢి ... బాపమొకటి ౭౫

గోత్రం వా ... సాగరాశ్చ కతి వా లోకాస్తథా వా కతి
బ్రహ్మాణ్డాన్యపి వా కియన్తి గదితుం నేష్టే స్వయంభూరపి ।
సర్వా సృష్టిరియం చరాచరమయీ పాదో మహిమ్నస్తవ
స్వామిన్... ...

తే. అఖిలపర్వతవనరాశు లబ్ధినములు
సర్వజగములు బ్రహ్మాండసముదయంబు
సృష్టి సర్వాభిసారంబు శ్రీమహేశ
నీదుమహిమను బరికింప బాదమట్టి. ౭౬

త్వత్పాదాబ్జ తలాన్తరోజ్జ్వలధనుః శంఖాదిరేఖాన్తర
స్ఫారద్ధూళిలవాఙ్కితాత్మపిటలైరిన్ద్రాదిదిక్పాలకైః
లక్ష్మీస్సన్నసముజ్జ్వలా చిరతరస్థాయిన్యవల్లిప్యతే
స్వామిన్... ...

కం. తావకపాద సరోరుహ
భావుక రేఖాంతరాళ భాస్వద్ధూళిన్
దేవాళి తలను దాల్చియె
దేవా! స్థిరలక్ష్మితోడ దీపించు నొగిన్. ౭౭

శ్లో. జటాజూటభరాన్తరోల్బణ మహాపాలస్పృష్టార్ధవిస్ఫారితాః
క్ష్వేలాస్వాదకృతోష్ణతాపశమనసాంద్రబ్ధ నిత్యోద్యమాః।
సంభ్రమం జగతాం దిశన్తు భవతో గాఙ్గాస్తరఙ్గోత్కరాః
స్వామిన్... ...

తే. జటలమధ్యను సుళివడి జఝ్ఝరించి
దారుణానల విషవహ్ని తాపమార్చు
విబుధవాహిని తారంగవిభ్రమములు
సకలజగతికి నిడుగాత సర్వశుభము, ౯౨

కాష్ఠానాం చ మృదశ్చ భారమభర న్మూర్ధ్నా స్వభక్త్యర్థితం
క్షోణీస్తారం తురగేశ్వరం సముకరో భూత్వా కవిన్నంసది।
పారో భాగ్యజామసృదుత్తరమదా భక్తైష్వహో। తే దయా
స్వామిన్ ... ...

కం. భక్తుని కట్టెలమోసితి
రక్తిగ నొకమ్మూఢభక్తు రారాజసభన్
శక్తత గెలిపించితివో
వ్యక్తత జేసితివి సకల సత్వమునౌరా. ౯౩

భూయాసుర్జగదేకమఙ్గల మహానన్ద్యుత్సమృద్ధ్యై తరాం
గౌరీసప్తపదీక్రమే సముదితా శ్రీపాదరేణూత్కరాః।
శ్రీవాణీసురకామినీ ప్రభృతిభిస్సీమన్తవీథ్యాంధృతాః
స్వామిన్... ...

ఉ. కోపున పార్వతీకరము కూర్మినిబట్టి పదక్రమంబులన్
తీవుసవహ్ని జుట్టగను దీర్ణములై సురకామినీమణుల్
పాపటలన్ధరించి కడుభక్తిని లాలనజేయ మించులౌ
శ్రీపదరేణుసంతతులు సేమముగూర్చుత భూతకోటికిన్. ౯౪

శ్లో. అన్తకనాశే కరుణాకోశే శంకరదేవే జాగ్రతిభావే।
పాపభయంవా తాపభయంవా మృత్యుభయంవా నాస్తిహినాస్తి.

తే. కాలకాలుడు కరుణాలవాలమూర్తి
నాడు మనమున నిచ్చలు నాట్యమాడ
పాపభయమేడ సంతాప భయమదేడ
మృత్యుభయమేడ మరి జన్మయిడుమవేడ. ౯౯

ప్రాణాదిపఞ్చపవనేషు జహీః ప్రయాణం
కర్తుం సముత్సుకతరేషు దయామ్బరాశే!
త్వత్పాదపఙ్కజనఖాఙ్కురదర్శనం మే
దేహి ప్రపన్నజనతాఙ్గణ పారిజాత।

తే. ప్రాణపంచకము తాక్రాంతిపథముపట్ట
తరిని వేడెద నీపాదసరసిజముల
తరుణనఖరాగ్రపల్లవదర్శనంబు
శాశ్వతానందసంధాయి శకున మదియె. ౧౦౦

దోషాణాం గణనం విధిచ్య తదను ప్రత్యేకశిక్షావిధిః
యుక్తం కిం నిజగర్భగోలపిచలజ్జన్తుప్రహానస్య తే ।
మాతా కిం గణయేన్ని జోదరశిశోః పాదావఘాతాన్ ముహుః
శమ్భో! నిత్యతరజ్ఞితాన్తరమహావాత్సల్యవారాంనిధే!

చ. దురితములన్ గణించి వెనదోరవు శిక్షలచేయు బాడియే.
సరసిజసూతి యుండతతి, సర్వము తావకగర్భపిండమా
వరున గణించునే జనని గార్భికబాలపదావఘాతముల్
పరశివ! యట్టి భవ్యపరిపాటిని జూపగరాదె మాయెడన్. ౧౦౧

శ్లో. సంబన్ధో యది యేన కేన విధినా కించిత్కృత్వాసకృత్
త్వచ్చారిత్రమహావిభూతితతేర్జన్మప్రవాహాన్తరే
దాహందాహమపార కర్మనిచయాన్ యాతిప్రశాన్తాం గతిం
శమ్భో! దీనజనాతివత్సల! మహోదారస్వభావోదయ!

కం. తావకచారిత్రికలా
భావుక సంబంధలవము భవమధ్యమునన్
ఏవిధిని గలిగనేనియు
నావలి సంసారబంధ మటమట జెందున్. ౧౦౬

సర్వా విభూతిరపి తేన ప్రతిదేయం హి మత్ప్రణామస్య
ఐక్యం యది నో తను షే భవితా తేనాసి మమ ఋణాన్ముక్తః

తే. నీదు నైశ్వర్యమంతయు నిక్కమరయ
సరిగ దూగదు నా నమస్కారమునకు
చెలగి యైక్యము మనలకు జేయుదేని
మాదుఋణముల నీగుదు మదనవైరి. ౧౦౭

సకృదీశ! సంస్మృతిస్తే బన్ధమనాదిం ఛినత్తి నిశ్శేషమ్
ఏకైవ దీపకలికా హన్తి తమిస్రం చిరాద్గరీయస్తమ్.

కం. ఒకపరి నీనామస్మృతి
యకలంకత జేయువాని కవియునుభవముల్
ఒకదీప కలికమాత్రమె
సకలగుహానిబిడతమము సడలింపదొకో. ౧౦౮

శ్లో. లీలాయితం పశుపతే! తవ దేవదేవ
భూతం భవజ్జగతి భావి చ సర్వమేతత్
సర్వజ్ఞ! తేవిలసితాన్యవగన్తుమీష్టే
కస్త్వామృతే పరమచిన్త్యమహావిభూతే!

కైరాతవేషియై కవ్వడితోఁ బోరాడి
నడునెత్తి పసలంగ నాటుపడిరొ
మును విరాళిసిమించి మునిసతీవ్రతములు
భంజించినాలోన భంగపడిరొ

తే. సర్వజగదాదికనవద్య చరితునకును
సకలభూతాత్మ విజ్ఞానసముదయునకు
ప్రాప్తకాముసకనవాప్య వస్తుతతికి
లీలలివిగాక హేయమగాలాగులగునే. ౧౧౧

శ్లో. గఙ్గయా స్రగ్విణం దుర్గయా గేహినం
చర్మణాచ్ఛాదితం భస్మనోద్ధూళితమ్
భోగిభిర్భూషితం యోగిభిస్సేవితం
శంకరం గాయత త్ర్యమ్బకం ధ్యాయత.

తే. గగనవాహిని తలపూవు నగజ, శక్తి
చర్మవసనంబు మైపూఁత, చైత్యభస్మ
భోగివేష్టన, నిచ్చలు యోగిసేవ
వాసవలరాజు నీశుని వాసిగొలుతు. ౧౧౨

శ్లో. అన్నాయాన్నాదాయ, ప్రాణాయ ప్రాణసంఘనాథాయ
హన్త్రే హాసీయసే తే ప్రియతాః కుర్మో నమశ్శతశ్రేణీమ్.

తే. అన్న మన్నదు ప్రాణము ప్రాణనాథు
హంత హంతవ్య హననంబు నఖిలమాపు
వేదవేదాన్త సంవేద్యవిభవు నభవు
సంస్తుతించెద సంస్కృతి సమసిపోవ. ౧౧౩

తే. శూన్యమానసకోశమా శుద్ధచితివి
ఇచ్ఛసాధనమెట్లగు సృష్టికెన్న
తలప శక్యముగాదను దానశ్రితులు
కార్యముఖమున నిన్బుధుల్ కర్తయండ్రు. ౧౧౭

శ్లో. ఆవాంసువర్ణా సయుజౌ సఖాయౌ
సమానవృక్షం సుపరిషస్వజాన్తౌ ।
పక్ష్యే ప్రభూతే ప్యుపచారవృత్తిః
ఛద్మైన తేనోపచరామి నత్వాం.

తే. కలిసి మెలిసియు నొకచెట్టు కౌగలించి
నెమ్మినుందుము, నీవును నేను పతము
మేరమీరిన మైత్రితో మెలగుచోట
దంభముపచారవిధులని తలచి విడుతు. ౧౧౮

ఏకోపితావకచరిత్రకథాభిమర్శః
ఛేత్తుం మదీయదురితాని నకింక్షమేత
సిద్ధార్థభేదనవిధౌ కతి వజ్రపాతా
యోజ్యాభవన్తి పురభంజనలబ్ధవర్ణ!

తే. మాదు పాపావళి భజింప నీదుచరిత
లేశ సంగతి యొక్కటే యీశ! చాలు
పెనగి యావాలు భంజింప పిడుగులెన్నొ
వలయునందురె విజ్ఞులు ప్రమథనాథ. ౧౧౯

సృష్టౌ స్థితౌచ జన్తోర్వికృతౌ నైవాస్తి శాశ్వతీ శాన్తిః
ప్రకృతౌ లయోహి సాస్యాత్ లయకరమస్మాద్భవన్తమేవ నుమః.

కం. వికృతుల సృష్టిస్థితులను
వికసింపదు శాంతి, ప్రకృతి విలయమునందే
వికసించు గాన లయకరు
నకలంకత గొల్తు నిన్ను నాత్మారామా. ౧౨౦

ఆనన్దసారమచిరాదివ తేనము క్తి
సామ్రాజ్య మున్నమిత మారవిచంద్రతారమ్.

తే. పెరెమ బరమేశ! నీపదపీఠసీమ
తనదుతలవాంచు నొకపరి తనరి యెవడు
ము క్తిసామ్రాజ్యమతడే ప్రాపూనియెత్తు
నాజ్ఞతారము దరిలేనిహాయి కదుర. ౧_౨౪

శ్లో. కార్యా సన్తతమిన్దుచూడపదయోః పూజోపచారక్రియా
గేయా నిత్యముమాపతేస్సుచరితప్రాగ్భారగాధాఘురీ
ధ్యేయా విశ్వవిభోశ్చరాచరజగద్రూపా మహాభూమికా
తార్యా వైతరిణీనదీపరిణతా సంసారఘోరాత్మనా.

తే. చేయగావలె నిచ్చలు శివునిపూజ
పాడగావలె బరమేశు భవ్యచరిత
తలపగావలె ధరుణేందు ధరుణిరూపు
దాటగావలె భవఘోరదావాతటిని. ౧_౨౫

శ్లో, సకృదపి తవరూపం కోటిచంద్రావభాసి
స్ఫురతి యది మదంతర్భావనాభూమికాయాం।
బహిరబహిరుదఞ్చత్ సృష్టిజంఝాటమారాత్
పరశివ! పరిహృత్య ప్రాప్స్త మీశే సుభద్రమ్.

తే. కోటిచంద్రులవడువున గొమరుమిగుల
నీదురూపము నామనోవేదియందు
మెలగినంతనె లోబైట మేళవించు
సృష్టిజంఝాటమణచి నే చింతవిడుతు. ౧_౨౬

ఆర్యా. శాంభవభ క్తివిలాసాః శశ్వచ్ఛాన్తిప్రదీప సత్కలికాః
అస్నేహాపూరహృదయే నద్యోదన్తే కదాపి కృచ్ఛ్రేషు.

ఆ. శాన్తిదీపకలిక శర్వునిపదభక్తి
స్నేహపూరశూన్యచిత్తసీమ

కపాలీశ్వర విభూతి

శ్లో. లలన్తాం త్వయి లోకానాం హృదయాన్యకుతోభయే
లీయన్తాం పంకషం[illegible]: త్వన్నామామృతసంప్లవే.

ఆ. [illegible] వృత్తి శోకభీతులులేని
నీదుదిసను నెమ్మి నెగడుకాత
నీదునామసాధనిర్ఝరిణీపూర
మందు పణగుగాత నఘచయంబు. ౧౩౨

శ్లో. తనోరర్ధం సదా సర్వమంగళాస్స్వప మేవ తే
మంగళాశంసనం యత్తే శైత్యోపచరణం విధోః.

ఆ. సర్వమంగళైక సంశ్రియమై యొప్పు
నీదుతనుభరంబు నీలకంఠ
నీకు మంగళంబు నెమ్మది దలపోత
చలువచేత కాదె శశికి నహహా. ౧౩౩

శ్లో. ఏకం ను విప్రైర్బహుధాభిగీతం తమఃపరస్మిన్నధి భాసమానం
శివాత్మకం వాప్యథ వైష్ణవం వా నుహో మదన్తస్తి మిదంహినస్తు.

గీ. ఏకవస్తువు విప్రు లనేకమందు
రజను కావల వెలుగొందు నజితమహము
శైవవైష్ణవభేదంబు సరకుగొనము
మాదునాంతరతమమును మాపుగాత. ౧౩౪

ఇది శ్రీ వాధూలసగోత్రేణ శ్రీ వెంకమాంబా వెంకటరామ
పుత్రేణ శ్రీసామవేద అన్నపశాస్త్రి కులపతి
ప్రియశిష్యేణ వాసోపనామక సూర్యనారాయణ
శాస్త్రిణా విరచితా శ్రీ కల్పవల్లీ కపాలీశ్వర
[illegible]తా కపాలీశ్వరవిభూతి
[illegible] విజయతాంతరామ్
ఇతి శమ్.

తెలుగు వి[illegible]
1గం [illegible] 7237